

Lobiranje - od č

Dok neki bivši političari svoje znanje naplaćuju i po 10.000 eura na dan, obični lobisti u Bruxellesu ne mogu se pohvaliti takvim honorarima - oni preživljavaju s manje od 2000 eura na mjesec. Pritom tu ima onih kojima su iskrenost i transparentnost važni, ali ima i crnih ovaca čije je lobiranje na granici korupcije

Alen LEGOVIĆ, Bruxelles
 alen.legovic@vjesnik.hr

Za neke je lobiranje komunikacija, za druge, pak, povlačenje konaca iz pozadine ili zavaravanje političara. U svakom slučaju, lobisti uvelike utječu na stvaranje mišljenja u parlamentima. Nema tog nacionalnog parlamenta koji nije na njihovu udaru. Ipak, često imaju problema s vlastitim ugledom jer ih se optužuje da kupuju politiku.

Više od 15.000 lobista u gotovo 3000 lobističkih ureda u Bruxellesu zastupa interese različitih industrija, branši i organizacija. Većina je smještena u europskoj četvrti na potezu između zdanja Europske komisije, Europskoga vijeća i Europskog parlamenta.

Lobisti njeguju svoje kontakte i pokušavaju utjecati na politiku i političare. Izumitelji pojma lobiranja su Amerikanci koji se još od 1800. godine bave time kako različite interese progurati u predvorju, *lobbyju Kongresa*.

Lobisti utječu na zastupnike upozoravajući da u izradi zakona vode računa i o interesima onih koje zastupaju. Rašireno je mišljenje da lobisti imaju problema s ugledom, jer se smatra da potiču političare na odluke neprimjerene onima koje bi trebali donositi. Osim toga, vrlo su često među lobistima bivši članovi vlada.

Svoje djelovanje lobisti pak promatraju realno, kao dio velikog političkog stroja, i bez velikih uzbuđenja. »Informacije se u pravom trenutku i pravom obliku moraju naći kod pravih ljudi«, opisuje jedan briselski lobist svoj posao koji je onima izvan političke strukture moći i procesa vrlo teško dokučiti.

Među uspješnim su lobistima bivši političari i diplomati. Tako bivši njemački kancelar Gerhard Schröder lobira za plinovod kroz Baltičko more, a njegov bivši ministar vanjskih poslova Joschka Fischer za konkurentski projekt »Nabucco«, plinovod od Turske do Austrije. Fischer uz to ima lobističke ugovore za BMW i Siemens.

Znanje bivših političara i njihovi kontakti dobro se naplaćuju - između 5000 i 10.000 eura na dan. Obični lobisti u Bruxellesu ne mogu se pohvaliti takvim honorarima, ima onih koji preživljavaju s manje

Znanje bivših političara i njihovi kontakti dobro se naplaćuju - od 5000 do 10.000 eura na dan. Obični lobisti u Bruxellesu ne mogu se pohvaliti takvim honorarima, ima ih koji preživljavaju s manje od 2000 eura na mjesec

ina iz uvjerenja do kupovanja političara

od 2000 eura neto na mjesec.

Za mnoge lobiste u Bruxellesu ipak vrijedi ona da su u lobiranju iskrenost i transparentnost vrlo važni. Transparentnost potiču i europske institucije. Tako su Europska komisija i Europski parlament na internetu objavili popis na koji se lobisti mogu upisati dobrovoljno.

U Bruxellesu se vrlo brzo mogu ukloniti predrasude o lobistima. Nije uvijek riječ o osobama koje voze brze sportske automobile; vrlo često naići ćete na one na biciklu.

Lobisti ne zagovaraju samo industrijske grane ili velike tvrtke, nego postoje i ekološki lobisti te oni koji lobiraju za ljudska prava. Razlog za predrasude o lobistima je i nepoznavanje njihova posla. Što zapravo rade? S jedne strane promatraju politiku, pokušavaju čuti kako »raste trava« i otkriti što se sprema u novim zakonima. Druga strana lobiranja je po-

kušati utjecati na donošenje odluka. Baš tu počinje područje koje je meta kritika. Najčešće je to kad promatrač stječe dojam da lobisti »kupuju« političare. Postoje crne ovce, reći će vam svaki lobist u Bruxellesu, ali svaki lobist za sebe i svoj posao mora povući moralnu granicu. Pozivanje zastupnika na privlačno putovanje nelegalno je utjecanje na političara i nema veze s lobiranjem. To se smatra korupcijom.

U Bruxellesu nisu samo lobisti organizacija, udruga ili poduzeća, nego i regija. Hrvatska ima nekoliko svojih predstavnika regija, a postoji i ne-

Informacije se u pravom trenutku i pravom obliku moraju naći kod pravih ljudi, opisuje jedan briselski lobist svoj posao

Što je lobiranje?

Lobiranje je jedan od mehanizama predstavljanja i podupiranja različitih društvenih skupina i pojedinih pravnih subjekata pod uvjetima demokracije.

Bit lobiranja je utjecati na odluke koje donose zakonodavna i izvršna vlast. Karakteristika je modernog lobiranja njegova specijaliziranost i profesionalizacija. Nastaje specifična »industrija lobiranja« u obliku specijaliziranih poduzeća i organizacija koja zastupaju i podupiru interese vanjskih nalogodavaca.

Već neko vrijeme u SAD-u i drugim zapadnim demokracijama nastoji se uvesti pravna regulativa o lobiranju.

koliko hrvatskih lobista. *Vjesnik* je nedavno razgovarao s Mirom Lepur, hrvatskom lobisticom u Europskom parlamentu.

Postavlja se pitanje isplati li se ulaganje u lobiranje. Briselski lobisti odgovorit će da se isplati dugoročno i neizravno. Najveći uspjeh za lobiste je u političkim raspravama čuti vlastite argumente iz političarovih usta. To je rezultat razgovora s osobama koje odlučuju ili dokumenata u kojima su predstavljeni i zastupljeni pojedini interesi.

Za lobiste su ključni stalni kontakti, pri čemu je možda najvažnije poznavanje stranih jezika. Političarima često treba prevesti jezik ekonomije ili, obrnuto, ljudima iz gospodarstva i poslovnog svijeta teško razumljive tekstove Europske komisije. Upravo je taj posao mnogim lobistima možda i najveći izazov.

Poljska iskustva

Poljska već četiri godine ima zakon o lobiranju. Otkako je donesen, pokazuje da izgradnja sustava koji bi trebao regulirati to područje društvenih i političkih aktivnosti ide vrlo sporo. U ministarstvima su osnovane posebne jedinice i odjeli za kontakte s lobistima.

Prema zakonu, sva tijela zakonodavne i izvršne vlasti dužna su ministarstvu unutarnjih poslova prijaviti sve aktivnosti pravnih osoba koje pripadaju profesionalnom lobiranju, pa i onih lobista koji nisu upisani u registar. Službenicima ministarstva nije, međutim, rečeno kako postupiti prema osobama koje nemaju potrebne dokumente za profesionalno lobiranje. Nejasni zakonski kriteriji za profesionalne lobiste doveli su do dezorijentiranosti službenika, te ograničili službene kontakte.

U popisu profesionalnih lobista početkom 2010. bilo je 155 pravnih subjekata, uključujući privatne osobe i tvrtke. U praksi, međutim, nisu svi aktivni. Zanimljiv je podatak da je potkraj 2006., kad je zakon stupio na snagu, bilo registrirano samo pet pravnih subjekata. Uslijedile su odmah kritike na račun zakona; stručnjaci su ukazali na nedostatak mogućnosti utjecanja i stvaranja kontakata između skupina koje utječu i interesnih skupina iz poslovnog svijeta s jedne, te zakonodavne vlasti s druge strane. Ako se uzme u obzir mali broj pravnih subjekata i njihova minimalna aktivnost, očito je da se lobiranje događa u sivoj zoni koja nije regulirana. Zbog toga je u Poljskoj zatraženo ukidanje posebnog zakona o lobiranju i poboljšanje procedure prihvatanje zakona, tj. veća transparentnost.

Najgori europski lobisti u 2010.

Njemački energetska giganta RWE i američka banka Goldman Sachs izabrani su za najgora lobista u EU u 2010. godini. Taj im je naslov dodijelila njemačka organizacija LobbyControl te još tri organizacije nakon internetskog izbora tri najlošija lobista, u kojem su sudjelovali stanovnici EU-a.

RWE je proglašen najgorim zbog svoje britanske tvrtke-kćeri RWE npower u kategoriji klime. RWE tvrdi da ulaže u »zelene« izvore energije,

ali istodobno lobira za nastavak rada svojih »prljavih« centrala na ugljen.

Godišnjim proglašenjem najgorih među lobistima, organizatori žele ukazati na »prijava aktivnosti lobista« i utjecaj predstavnika interesnih skupina na procese odlučivanja u Europskoj uniji. Njemačka organizacija LobbyControl surađuje s organizacijama Corporate Europe Observatory, Friends of the Earth Europe i Spinwatch.